Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 305. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 15-го ЛИСТОПАДА 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 305. JERSEY CITY and NEW YORK. SATURDAY, NOVEMBER 15, 1952. VOL. LX

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ НАЙБІЛЬШУ НЕБЕЗПЕКУ ВІЙНИ В 1953 РОЦІ

Вашингтон. — Об'єднані начальники генеральних штабів заперечують, наче б вони колинебудь у минулому дали підставу для твердження, що роки 1953 та 1954 принесуть найбільшу військову небезпеку для ЗДА. Заперечення висловив секретар оборони Роберт А. Ловет, коли розглядав подрібно цілу низку критичних завваг і рекомендацій сен. підкомісії підготови мобілізації, очолюваної сен. Ліндоном Б. Джансоном. Підкомісія м. ін. суворо критикувала вирішення адміністрації, щоб розтягнути осяги військової сили до 1955 року на такій підставі, що об'єднані керівники ген. штабів назвали роки 1953-54 „часом нашої найбільшої небезпеки". Тепер об'єднані керівники заперечують цьому і кажуть, що це буде тільки „дуже небезпечний час" і що ця небезпека не мусить зменшитися після 1954 р. Секретар Ловет додав свою думку, що це було тільки незрозуміння свідчення, яке склали об'єднані керівники ген. штабів перед конгресовою комісією з початком поточного року. Вони не пробували оцінити російські наміри, казав Ловет, тільки ствердили, що російські „здібності" будуть „дуже небезпечні" в тому періоді. При цій нагоді департамент оборони повідомив підкомісію, що не бере до уваги думки наставлення „диктатора" в Пентаґоні для виконання запляновашої військової продукції, як цього домаґалася підкомісія. Це домагання вийшло з цього, що підкомісія завважала недостачу в засобах повітряних сил. Цю недостачу пояснює Ловет тим, що багато готових мадеріялів вивезено для вжитку американських союзників. Якщо обчислити увесь стан продукції в повітряних силах, то готових транспортових і стратегічних предметів тепер на 33 відсотки більше ніж було в часі між липнем 1950 і березнем 1952 р. твердить секретар оборони.

Кабінетні секретарі на розмові з Айзенгавером

Вашинґтон — Вибраний президент Айзенгавер зустрінеться з секретарями, стейту, оборони й скарбу, коли приїде до Білого Дому на розмову з през. Труманом для обговорення перебрання влади від теперішньої адміністрації. Пляни для такої конференції складено на засіданні Ради Комісарів Колумбійського Дистрикту, яка робить підготову до великого прийняття першого республіканського президента в Білому Домі після двадцяти років. Докищо звісно, що під час зустрічі Айзенгавера у вівторок, при боці Трумана будуть засідати секретарі Дін Ачесон, Роберт А Ловет і Джан В. Снайдер. Ачесон перебуває тепер на нарадах Об'єднаних Націй у Ню Йорку, отже мусітиме перервати працю, щоб зустрінути нового президента з відповідним приготуванням. При боці Айзенгавера буде сен. Генрі Кабот Лодж як його особистий представник, призначений для порозуміння з теперішньою адміністрацією в справі перебрання влади. Другий представник Айзенгавера, Джозеф М. Додж з Дітройту, який студіює новий бюджет, уже перебуває у Вашинґтоні. Головним предметом розмови, як загально говорять, буде теперішнє положення в Кореї, заки Айзенгавер від'їде туди для особистої зустрічі з генералами. Так як тепер справи стоять, Айзенгавер поїде літаком до Вашинґтону безпосередньо з міста Оґоста, у стейті Джорджія, де він тепер перебуває на відпочинку і щойно опісля поїде до Ню Йорку, де находиться його квартира. З оточення Айзенгавера появилося заперечення, наче б він плянував поїздку до Москви на конференцію з Сталіном, як про це сповістила паризька газета „Суар".

Мартін передбачає зменшення податків

Вашинґтон. — Конґресмен Джозеф В. Мартін, республіканець з Массачусетс, який буде спікером в палаті Репрезентантів після першого зібрання наступного Конґресу, заповідає, що контрольований республіканцями Конгрес обнизить податки вже наступного року, одначе тепер годі передбачити, на яку суму. Щоб перевести зменшення податків, треба наперед зменшити витрати уряду, а конґресмен певний цього, що при допомозі демократів, які засідають у новому Конґресі, це вдасться зробити. Зниження податків не конче мусить бути сполучене з намаганим зрівноважен ням бюджету, хоч як до цього прямуватиме нова республіканська адміністрація.

ПОРОЗУМІННЯ МІЖ ПОЛІТИКАМИ Й ШУМОВИННЯМ СУСПІЛЬСТВА

Ню Йорк. — На переслуханні окружних провідників політичної організації, знаної під назвою „Таммані Голл". Алстейтова комісія для провірки злочину вивела на денне світло існування порозуміння між політичними провідниками і провідниками підпільного беззаконня. Один окружний провідник за одним, покликаний на свідка, признавав, що мав знайомство, або особисто розмовляв з осібняками, які цілими роками мали славу як члени „злочинного синдикату" як у самому Ню Йорку, так і в цілій околиці. Імена ґанґстерів, що їх раз-у-раз згадувано під час переслухання, це Франк Костелло, що під пору відсиджує кару в федеральній в'язниці в Атланта і Тамес Лучезе. якого вважають наступником Костелла. Комісія візвала його на свідка, в майбутньому надіються, що від нього довідається про подробиці порозуміння між дном суспільства й політичними провідниками. Деякі окружні провідники відмовилися виявити свої маєткові прибутки, заслонюючися конституційним правом, а два призналися до винесених проти них закидів. Алфред Топліц, колишній провідник Першого дистрикту асамблеї і Сідні Мозес з шостого дистрикту призналися, що вони мали зв'язки з цілою низкою провідників підпільної гри, з яких деякі сидять у тюрмі. Найцікавіше з усіх свідчень перед комісією було признання провідника незаконної гри, Фрака Еріксона що під час відсиджування кари в тюрмі, його відвідували 184 рази провідні політики розмовляючи з ним „на лавці" замість через решітку, хоч всі інші 2,400 в'язні на острові Райкерс мали 186 таких „упривілейованих" відвідин у тому самому часі. Начальник сторожі, Мілтон Клайн, покликаний на свідка виявив, що Еріксон не тільки приймав упривілейованих відвідувачів, але й мав кращий харч у в'язничному шпиталі, за дозволом комісаря в'язниці Алберта Вільямса.

Рузвелт затаював справу катинського душогубства

Вашингтон. — Перед окремою слідчою комісією, що займається розслідом катинського злочину російських большевиків, виступив, як свідок Джордж Ирлі, який під час другої світової війни був визначним дипломатом і, працюючи закордоном, мав можливість отримати відомості про винищення польських полонених старшин в Катині. Ирлі посвідчив, що, бувши міністром для Болгарії і Австрії та висланцем президента Рузвелта до Туреччини, він, свого часу, представив Рузвелтові документи, які він дістав в Туреччині, Румунії та Болгарії, де доказувалось, що злочин в Катині — діло російських большевиків. Але Рузвелт не звернув на це ніякої уваги, сказавши, що це лише німецька пропаґанда. Слідча комісія Палати Репрезентантів, що її очолює республіканець Р. Маілен, переконливо виявляє провину росіян та обґрунтовує припушення, що уряд Рузвелта навмисно затаював злочин росіян, щоб не настроювати проти себе Совєтів. Це особливо виявляється в такій подробиці, що коли Ирлі представив у травні 1944 року, Рузвелтові свідчення працівників болгарського і румунського Червоного Хреста, які бачили подробиці катинських розкопок, Рузвелт знову повторив, що це все німецька затія і що він переконаний, що цього росіяни не вчинили. Пізніше, коли свідок остерігав Рузвелта про небезпеку з боку росіян, Рузвелт висловився, що після закінчення війни, СССР „розлетиться на сотки частин, як центробіжна машина". Навіть рік пізніше, вже після закінчення війни, коли свідок хотів видрукувати статтю, в якій вказував, що російська небезпека важливіша від німецької, Рузвелт заявив: „Я забороняю вам друкувати цю статтю". „Любов і шана, яку виявляв у відношенні до Росії Білий Дім були вражальні" — додав свідок, запевняючи, що всі його доклади про комунізм не робили ніякого враження, бо ліберали „були переконані, що комунізм це лібералізм". Дж. Ирлі зачитав також листа до нього президента Трумана, з року 1947, який надійшов, як відповідь на попередження про комуністичну небезпеку, в якому президент стверджує, своє переконання, що ніхто не захоче повалити уряд, хоч і говорять усюди про комуністичне опудало.

Акторка Морлі відмовляє свідчення про зв'язки з комуністами

Вашингтон. — Фільмова зірка, Карен Морлі, відмовилася сказати комісії неамериканських діянь Палати Репрезентантів, чи вона тепер або давніше була комуністкою. Вона навіть не хотіла нічого сказати про поширення комунізму в організаціях, у яких вона працювала, щоб не виставити себе на небезпеку самообвинувачення, як на це дозволяє П'ятий Додаток до Конституції. За те вона радо оповідала свої минулі роки і професійні досягнення на допити правного дорадника комісії. Її оборонець, кол. конґресмен Віто Маркантоніо, відрадив їй потвердити або заперечити свідчення попередніх свідків, які зв'язували її з комуністами в Каліфорнії і Ню Йорку. Між ін., актор стерлінґ Гейден зізнав, що Морлі намагалась спокусити його повернутися назад в члени Комуністичної Партії, з якою він порвав зв'язки в 1947 р. Вона теж відмовилася признати, що ім'я акторки, Карен Морлі, що виступала на імпрезах, улаштовуваних комуністичним щоденником „Дейлі Воркер", це було її ім'я.

Сен. Новленд про корейську проблему

Шікаґо. — На тридцять другому річному зібранні Американського Нафтового Інституту, що відбувається в Шікаґо, виступив республіканський сенатор з Каліфорнії Вільям Новленд з домаганням, щоб ЗДА звернулись до інших членів Об'єднаних Націй з предложенням прийняти „справедливу участь" в окружній боротьбі в Кореї. Сенатор вказав на несправедливий поділ військових зусиль членів Об'єднаних Націй [sic: сяти] непомірно великий вклад і поносять 95 відсотків втрат. Зокрема промовець вказав на те, що сорок три із шестидесять членів Об'єднаних Націй не дали досі жадного вояка для корейського фронту. Звернення до тих членів ОН, за гадкою Новленда, повинно б мати такі три питання: 1. Чи ви вірите в дійсність системи спільної безпеки? 2. Якщо б ви були заатаковані, чи ви звернулися б до ОН за поміччю? й 3. Чи ви дасте справедливий внесок силам, що змагаються в Кореї з напасництвом? Сенатор запевняє, що відповідь на ці питання виявить наставлення окремих членів ОН. Новленд також висунув домагання щодо Кореї, які вкладаються у сімох пунктах. Сенатор зокрема бажає, щоб було схвалене звернення до китайського уряду на Формосі про вислання на корейський Фронт 35,000 вояків, щоб розпочати пильну бльокаду китайського побережжя, щоб заохотити китайські сили на Формозі до дій на материкові й ін. Але найголовніші з порад Новленда, це домагатися від тих членів ОН, які признали комуністичний уряд в Китаї, відкликати це признання та припинити дипломатичні зносини з Росією, якщо Росія продовжуватиме „матеріяльну і моральну допомогу" напасникові в Кореї.

Український вечір в Колумбійському Університеті

Ню Йорк. — Заходом Гуртка Українських Студентів та під патронатом Департаменту Політичних Студій Колумбійського Університету влаштовано в Мекміллен театрі, в четвер, 13. листопада, вечір української пісні та танку. Виконавцями програми були: — Хор „Думка" під проводом п. О. Микитюка, балерина п-нна Рома Прийма та українські танцюристи зі школи Володимира і Ніни Бакад. Концерт розпочав Хор „Думка" студентською піснею „Гавдеамус". Потім п-нна Ева Піддубчишин привітала численну публіку та розповіла дещо про Україну, її географічне положення та міжнародне значення, як теж згадала за її боротьбу за свою державну незалежність. Вона теж проводила програмою, пояснюючи танки п-нни Прийми. Зміст пісень передав д-р Карпевич. Пояснення до народних танків та строїв давав п. В. Бакад. Хор „Думка" відспівав „Гуляли" та „Окрушки" Ніжанковського, „Чого мені тяжко", „За рідний край" (Гайворонського), „Розпрощався стрілець" та в'язанку лемківських пісень. Балерина Рома Прийма, при акомпаніяменті п-ні Іванни Приймової, відтанцювала: На забаві, Відчай, Німфа та Верховино. Публіка, яка складалась головно з молодих студенток та студентів неукраїнського походження, а теж і професорів, слідкувала за програмою з великим зацікавленням і не щадила оплесків, зокрема хорові „Думка", що запрезентував себе, разом з солістами, дуже імпозантно. П-нна Рома Прийма була для цієї публіки справжньою сенсацією, коли говорити про український балетний танок та костюми. Шкода, що не було часу для наддатків, яких присутні домагались настирливо, не рухаючись з місць по скінченні програми.

ОБЛАВА НА ТЕРОРИСТІВ „МАВ МАВ" В КЕНІЇ

Англійська військова залога в Кенії перевела в останньому часі велику облаву на місцевих терористів, відомих під назвою „мав мав", які вбивають білих людей та їх прихильників серед тубільців. Тисячі цих терористів вже інтерновано. На фото: група схоплених терористів під військовою сторожею.

ГОЛОВНИЙ ДОРАДНИК ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО

Ню Йорк. — В четвер 13-го листопада тут поповнив самогубство головний дорадник Об'єднаних Націй Абрагам Г. Феллер, вискочивши через вікно на вулицю зі свого мешкання на 12 поверсі при 66. вулиці біля Центрального парку. Його жінка опісля заявила, що Феллер попередив її про свій намір і вона намагалася його здержати, але він вихопився і з розгону вискочив через вікно. П-ні Феллер вважає, що причиною цього розпачливого кроку її чоловіка було нервозне заломання, „викликане зібраним напруженням з перепрацьовання, натиском на Об'єднані Нації та резиґнацією генерального секретаря Тріґве Лі." Феллер заробляв в Об'єднаних Націях 18,000 долярів річно. — Сам Лі твердить, що Феллер попав в нервозний розстрій з напруження в обороні американських урядників О. Н. перед „нерозбірливим обчорнюванням та перебільшеними обвинуваченнями". Після самогубства Феллера виявлено, що його переслухувано в рямках теперішнього слідства, — яке веде сенатський підкомітет в справі комуністичних зв'язків американських урядників в ОН. Проте, стверджено, що Феллер не був під судовим викликом і його переслухання були, правдоподібно, у зв'язку із закидами проти інших. Сенатор Пат Мек Карен, голова сенатського підкомітету, що переводить слідство в справі комуністичної діяльности американських урядників в ОН, заявив вчора, виїжджаючи на відвідини до Південної Америки, що з переслуханням Феллера його комітетом не було зв'язане нічого злого, стверджуючи рівночасно, що самогубство Феллера не матиме жадного впливу на дальше слідство сенатського комітету. Сенатор додав, що в цьому слідстві „можна всього сподіватися... Ми натрапили на так багато відносно льояльности американських громадян, що це лякає і тому важливе, щоб нічого не скривати". Сенатський підкомітет перервав хвилево своє слідство, яке почалося 12-го жовтня, але заявив, що після нового року буде повідомлено про „дуже важливі справи". Жінка Феллера оповіла подробиці про самогубство свого чоловіка та про її намагання рятувати його. В останній хвилині вона телефоном закликала психіятра, але Феллер вискочив через вікно, заки лікар прийшов. Феллер є автором книжки „Об'єднані Нації і світова спільнота" та згідно з твердженням його жінки, був великим ідеалістом і дуже переймався невдачами тої світової організації. Тріґве Лі заявив, що смерть Феллера є „втратою для Об'єднаних Націй, якої не можна направити."

Південні корейці втратили і відбили ґору

Токіо. — На корейському фронті, зокрема на його центральному секторі, продовжувались теж вчора запеклі бої за поодинокі стратегічні гори і гірські хребти. Під час боїв південно-корейські війська були втратили одну гору в районі т. зв. „залізного трикутника" на північ від Кумгви, але опісля вони знову відбили її від червоних, завдаючи їм при цьому великих втрат. В багатьох випадках приходило до рукопашних боїв. Під час акції одна південно-корейська компанія повідомила, що комуно-китайська артилерія почала стріляти газовими ґранатами. Повідомлення заперечила опісля аліянтська комісія газової зброї. На поодиноких секторах бої тривали впродовж цілої ночі.

Аліянти в Берліні демаскують совєтських людоловців

Бонн. Німеччина. — З авторитетних німецьких джерел повідомлено, що схоплений свого часу большевицькими людоловцями в американському секторі Берліну відомий німецький адвокат і антикомуністичний діяч д-р Вальтер Лінзе був живий і перебував в одній комуністичній в'язниці в Східній Німеччині в тому часі, як совєтський командант Берліну ген. Чуйков запевняв американського високого комісаря Волтера Донелі, що йому про це схоплення і побут д-ра Лінзе нічого не відомо. Слідство в цій справі вела від довшого часу західно-берлінська поліція, і їй пощастило на підставі зібраних матеріялів в Берліні та в совєтській зоні, встановити всі подробиці схоплення та пізнішої долі д-ра Лінзе. Виявляється, що д-ра Лінзе схоплено з доручення комуністичного східно-німецького міністерства внутрішньої безпеки. В саме схоплення були вмішані чотири аґенти східно-німецької поліції і 13 найманих професійних злочинців. Західно-німецька поліція вважає, що про це схоплення щонайменше були поінформовані совєтські окупаційні власті, якщо вже не вони самі його зааранжували. Опісля, на совєтське доручення, схопленого д-ра Лінзе зареєстровано у в'язниці під іншим прізвищем, щоб совєтські представники могли твердити, що їм „нічого не відомо" про д-ра Лінзе.

ПОСИЛЕНА ДИПЛОМАТИЧНА АКЦІЯ В СПРАВІ КОРЕЇ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Незалежно від промов і дебат в Генеральній Асамблеї та її комітетах, в справі перемир'я в Кореї ведеться ще більш інтенсивна дипломатична акція в кулуарах Об'єднаних Націй та на приватних і неформальних нарадах поодиноких представників. Дві такі наради більшого значення відбулися вчора, одна в приміщеннях , американської делеґації до Об'єднаних Націй на Парк евеню, а друга в готелю Валдорф-Асторія. В першій конференції взяло участь 21 представники різних країн, а другу відбули західні великодержавні міністри закордонних справ Іден, Шуман і Ачесон. Дипломати з різних країн світу обговорювали головно останні пропозиції в справі перемир'я в Кореї, що їх внесли в останньому представники Австралії, Канади, Індії, Індонезії та інших країн. Тому, що переговори в Панмунджом в тій справі зупинилися на „мертвій точці" суперечностей щодо репатріяції полонених — дипломати намагаються найти формулу в тій справі, яка була б сприємлива для більшости вільних країн та на яку евентуально могли б погодитися теж комуністичні представники, якщо Москва справді бажає собі замирення. Згідно з твердженнями дипломатів, ці розмови увійшли в „дуже делікатну стадію" і вчорашні наради зосереджувались головно на індійській пропозиції, яка передбачує перенесення всіх полонених на острови біля центральної Кореї, проголошення їх там вільними і вможливлення транспорту для тих, що хотіли б вернутися до своїх країн. Над такою добровільною репатріяцією мала б наглядати відповідна невтральна комісія. Досі всі не-совєтські пропозиції в справі полонених у відповідній формі підтримують аліянтське становище, щоб репатріювати тільки тих полонених, які самі собі того бажають. Добра воля представників вільних країн, які внесли відповідні пропозиції в справі полонених і перемир'я, проявляється вже в тому, що ніхто з них не обстоює категорично своїх пропозицій, якщо тільки були б які інші, на які могли б погодитися всі заінтересовані.

Заповідають нову чистку науковців в Совєтах

Ню Йорк. — Співробітник „Ню Йорк Таймсу" Гери Шварц вмістив у цьому часописі статтю про те, що голова Всесоюзної Академії Наук академик А. Топчієв заповідає нову чистку між совєтськими науковцями, бо вони визнають „реакційні" теорії. Топчієв писав у „Ізвєстіях", що „конче потрібна дискусія в різних ділянках біології, хемії, геології, геометрії, фізиці та інших науках", щоб знищити „зовсім реакційні теорії, які перешкажають поступові в цих науках". Топчієв домагаються, щоб ці науки очистити від „реакції" так само, як це зробив Сталін із мовознавством 1950 року. Він домагається нових теорій про хемічну побудову матерії, формацію нафти та утворення світу. Топчієв нарікає, що совєтські вчені займаються другорядними справами, а занедбують головні питання. Невдоволений він і тим, що немає співпраці між совєтськими науковцями, які „відкривають" часто те, що вже давно знане. Нарікає Топчієв і на те, що журнал „Вопросы истории" вів дискусію про те, що підбиття Росією малих народів було для тих народів „добром", бо це була чисто теоретична дискусія, яка не допомогла знищити „буржуазний націоналізм", тільки його пригадала.

Голова ЮНЕСКО нарікає на брак зрозуміння ідеалів цієї організації

Париж. — Тут відбуваються сьомі річні збори ЮНЕСКО, на яких перший промовляв голова цієї міжнародної організації д-р Торрес Боде. Він заявив, що в останньому році в багатьох країнах, що належать до ЮНЕСКО, — виявлялося велике незрозуміння ідеалів цієї культурно-виховної організації. Він твердив, що ЮНЕСКО ставить собі ціллю виховувати народи в дусі міжнародного порозуміння, а це в багатьох державах уважають за підкошування патріотичних почувань. Д-р Т. Боде підкреслював, що уряди окремих держав не виступають проти цієї установи, але публічна опінія стрічає ідеали ЮНЕСКО із „зарозумілим усміхом та критицизмом", і це найбільше виявилося в останньому році. „Наші цілі не дадуться швидко осягнути", — твердив д-р Боде, але це не значить, що „треба їх закинути", і ми мусимо „боротися за них без страху". — Справу прийняття Еспанії відложили на найближчий тиждень, щоб вирівняти ті різниці в цій справі, які панують між поодинокими делеґатами.

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ НЕ ВИЗНАЄ ПАРЛЯМЕНТАРНОГО СУДУ

Йоганесбурґ, Південна Африка. — Апеляційний суд в Південній Африці, що згідно з конституцією діє як найвища судова установа, яка має рішати і про правність законів, однодушно вирішив, що рішення Парляментарного суду незаконні. Парляментарний суд — це всі члени парляменту, і його покликав до життя прем'єр Малан, щоб позбутися Апеляційного суду, який обстоює дотеперішню конституцію. Всі п'ять членів Апеляційного суду були однієї думки, що позбавлення виборчих прав т. зв. мішанців (всіх їх є 48,000), які досі голосували разм із білим населенням та вирішували перемогу під час виборів, — беззаконне, бо Парляментарний суд не може бути одночасно і своїм суддею, змінивши тільки назву парляменту на суд. Провідник опозиції Страус заявив таке: „Коли мале число білого населення спричинює страх білих людей перед майбутнім, то цього страху не можна усунути при допомозі нової несправедливости, тільки треба збільшити число білого населення". Виринає питання, як націоналістичний уряд прем'єра Малана реаґуватиме на вирішення Апеляційного суду. Суддя С. П. ван дер Гівер заявив, що законодавчий орган „не може бути і судовим органом", але прихильники Малана раніше заявляли, що їх не в'язатиме рішення Апеляційного суду. — Тимчасом 13 держав внесли цю справу до Окремого Політичного Комітету ОН, та домагаються прослідити расове питання в Південній Африці, яке викликає світове напруження. Між цими 13 азійськими й африканськими державами находиться також Індія, бо й індійці позбавлені прав в Південній Африці.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00
Недільне видання:			
На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSFY CITY 3, N. J.

ВИЗВОЛЕННЯ САТЕЛІТІВ

В дискусії на тему „Визволення чи стримання?" забрав голос Г. М. Дімітров, довголітній голова Болгарської аґрарної партії, що був трьома наворотами генеральним секретарем „Міжнародного Селянського Об'єднання". Дискусія, яку веде журнал „Ди Ню Лідер" мала б допомогти розв'язати найголовніше питання американської закордонної політики: „Повести офензиву для визволення народів за Залізною Заслоною, чи продовжувати програму стримування та пропаґандивного просякання в совєтську імперію?"

Дімітров є тої думки, що східно-европейські народи треба визволити, себто привернути їм незалежність, що є в інтересі не тільки тих народів, але й цілого вільного світу. Від того, чи ці народи вдасться визволити мирними засобами, залежатиме, чи можна буде оминути нову світову війну і завести мир. Підбиття Москвою тих малих країн є тільки вступом до дальшої аґресії, остаточною ціллю якої є Злучені Держави Америки, „економічна та військова твердиня демократичного світу". Це єдине, чого Москва боїться, знаючи, що ця сила, та ще в союзі з іншими демократіями, може її цілком розбити та знищити. Сателіти, себто малі держави, є для Москви тимчасовими базами для підготовки нападу на головного ворога. Знов дипломати сателітських країн є на те, щоб допомагати Кремлеві в розбудові шпигунської сітки та п'ятих колон. Дімітров переконаний, що Москва незабаром втягне сателітські країни формально в Совєтський Союз, що — скорше чи пізніше — спричинить нову війну, а війна, як говорив Ленін, є „найвірніший союзник большевиків". З цього логічне заключення, що політика стримання, яку продовжують ЗДА, війни не омине, а тільки її приспішить.

Дімітров теж війни не хоче. Він певен, що Москва зачне війну, але в догіднім для неї часі та місці. Сьогодні вона до цього ще не готова і світової війни не почала б та поступилася б, коли б Об'єднані Нації, користаючи з цеї обставини, що сателітські країни ще далі вважаються формально незалежними, зажадали ультимативно, щоб в них відбулися вільні вибори, згідно з мировими договорами та Чартером О.Н.

Як так станеться, то це, на думку Дімітрова, відверне війну. Як бачимо, Дімітров глядить на боротьбу між демократичним світом і червоно-тоталітарним з свого вузького вікна, бо бере під увагу тільки ті країни, що знайшлися в совєтській сфері впливів щойно по Другій світовій війні. Він хотів би рятувати сателітів думанням, подібним до того, яке було в головах багатьох політиків балтійських країн, які втішались своєю незалежністю по Першій світовій війні й не хотіли розуміти, що вони можуть стати і залишитись незалежними тільки тоді, коли вийдуть на волю всі в'язні з російської тюрми народів. Велика шкода, що тої міри людина, як Дімітров, не бере цього до уваги, бо його критика політики стримання, назагал розумна. Він, наприклад, звертає слушну увагу, що коли демократії будуть надалі витрачувати час на „гимни про братнє співжиття", чи на таке, що „час працює в користь Заходу", то тим будуть тільки скріпляти політичну, економічну та військову силу Совєтів та ослабляти „резистанс в поневолених країнах". Але коли Дімітров сам переконаний, що Сталін знає, що „війна з демократичним світом в цій американській добі може скінчитися для нього тільки в такий самий спосіб, як це було з Гітлером", так чому тоді не дораджує використати цього моменту на ультиматум цілого вільного світу Москві в справі визволення не тільки сателітів, але всіх народів і країн, що мучаться так довго під кремлівським терором? Чому таке ультиматум не має бути поставлене, наприклад, в справі визволення України, яка донині, по так довгих роках терору і неволі, далі протестує на всі лади, словом і ділом, проти московської окупації?

НОВЕ ЗАВДАННЯ

Минулої неділі відбулися в Ню Йорку наради, в яких взяли участь представники 35 відділів Українського Народного Союзу метрополітальної округи, як теж поодинокі члени Головного Екзекутивного Комітету. Конкретним предметом нарад була підготовка до 23-тьої конвенції Українського Народного Союзу, що має відбутися в ювілейному 1954-тому році в Ню Йорку. В тому році УНСоюз обходитиме 60-ліття свого існування та своєї праці для добра американсько-української громади і для визволення українського народу. Тому теж створено окремий Комітет, який має зайнятись підготовкою та переведенням відповідної імпрези, якою була б відзначена і вшанована ця замітна річниця.

Але на тих зборах заторкнено ще одну й чи не найважливішу справу. Всі учасники нарад однодушно погодились звернутись з окремим закликом до всіх членів Українського Народного Союзу, щоб 60-ті роковини цеї народної організації зустріти новим організаційним успіхом, довівши кількість членів УНС до 75,000.

Як взяти на увагу об'єктивні обставини, то це завдання радше скромне. УНСоюз тепер продовжує кампанію, яка до кінця року повинна збільшити кількість членів до 70,000. Правда, ця кампанія ведеться від половини цього року і досі вона не дала задовольняючих результатів. Але так на згаданих нарадах, як і при багатьох інших нагодах однодушно стверджується, що причина цеї відсталости в цьогорічній кампанії є головно в нас самих, в наших відділах та в поодиноких членах, які не потрапили розгорнути відповідної організаційної акції, бо об'єктивно організаційні можливості у нас ще направду великі. Вони характеризуються фактом, що не тільки в УНСоюзі, але й у всіх чотирьох наших братерсько-запомогових організаціях досі не об'єднано ще навіть половини із самих тільки новоприбулих членів нашої американсько-української спільноти, не кажучи вже про давніших іміґрантів та про народжену тут молодь.

75,000 членів УНСоюзу до травня 1954-го року, себто до найближчої конвенції, — це головне наше завдання та великий обов'язок всіх членів і організаційних клітин УНСоюзу. Правда, кампанія ще офіціяльно не проголошена, бо не закінчена ще теперішня кампанія. Але це вже тепер повинні мати на увазі всі відділи і члени УНСоюзу та відповідно працювати і плянувати. Успіхи не падуть з неба. Їх треба здобувати впертою і наполегливою працею, яка — у випадку здобування нових членів для УНСоюзу — не є вже аж така трудна, як зважати всі ці переконливі арґументи та всю ту притягаючу силу, яку має Український Народний Союз.

Федір Дудко

ДИВНІ ПРЕТЕНСІЇ

Б. Двінов своєю статтею п. з. „Нє політіка, а істєрія" в газеті „Новоє Русскоє Слово" „разразілся" справді гістеричним криком на адресу проф. Романа Смаль-Стоцького за його книгу в англійській мові „Національна проблема Сов. Союзу і російський комуністичний імперіялізм", попереджену вступним словом проф. Льва Добрянського, а за плечима цих двох, як він називає, „патентованих українських сепаратистів" на адресу проф. О. Оглоблина за його писання про ідею Третього Райху і з ним на всіх українців за (страх сказати!) сепаратистичне і шовіністичне бажання мати свою суверенну (це слово Двінов бере скрізь у лапки), ні від кого незалежну державу.

Подаємо зміст цієї справді гістеричної статті в скорочених цитатах.

„На наших очах, — каже Двінов, — великі світові держави об'єднуються з малими державами, жертвуючи для цього частину свого державного суверенітету; на наших очах іде процес федерації Европи; на наших очах щоденний досвід потверджує те, що найбільші світові держави не можуть залишитись в ізоляції і шукають тісного союзу з своїми сусідами, навіть зовсім малими. А панове Смаль-Стоцький, Добрянський і Ко переповнені якоюсь безумною страстю досваритись до кінця, доки не залишиться самого хвоста, із „російським комуністичним імперіялізмом", залучаючи до нього всю російську демократію, всю російську анти-комуністичну еміґрацію і взагалі розглядаючи кожного росіянина, як „спадкового ворога". Нема сенсу нагадувати їм (тобто всім українцям) про те, що цей їхній „властелин" і „гнобитель" (тобто „велікороси") терплять від диктатури так самісінько, як і українці. Це не дійде до свідомости, покритої грубою корою ненависти і шовіністичного безумства". „Як би багато, — пише далі Двінов, — Смаль-Стоцький і Добрянський не досягли в справі переконання (американських) висконсінських сенаторів у страшних злочинах московського народу, а все ж таки суверенна Україна не може бути збудована без згоди цього (тобто московського) народу, і що жити Україні доведеться за всяких обставин в сусідстві не з Висконсоном, а з Великоросією. Хоч це і зрозуміле, але „панове сепаратисти" без кінця сіють злобу, брехню і ненависть. Сіють де тільки можна і дуже вдоволені, коли прищеплюють цю свою тезу якомусь американцеві, або коли знаходять сліди цього в американській пресі. Вже це, треба думати, уважають сепаратисти за свою перемогу. Але які овочі може дати це насіння ненависти? — запитує Двінов. — „Хай згине світ, але хай живе Україна"? — саркастично питає він. „Який сенс може мати така тактика з точки погляду найзавзятішого сепаратиста? Сенсу, звичайно, ніякого, але чи можна вимагати сенсу там, де керує справою не політика, а гістерія?"

Ми вмисне трохи довше затрималися на цитатах з цієї, повної гістерії статті, щоб нам хтось у нашій відповіді Двінову не міг закинути голословности.

Справді, з якою піною на устах пан Двінов переносить капелюх з хворої голови на здорову й обертає її на 180 ступенів! У своїй великодержавницькій зарозумілості й імперіялістичній сліпоті Двінов не бачить того, що всі ті пілюлі, яких він не шкодує для своїх противників, створені для вилікування його власної хвороби, і всі ті гнилі, отруйні овочі нікому непотрібної злоби, ненависти і ворогування ростуть саме на тому дереві, з якого він годується. Замість того, щоб накидати нам позбавлені всякої людської логіки гасла на взір такого, як „Хай згине світ, але хай живе Україна!", Двінов мусить застановитись над девізою, що ввесь час присвічувала російській ментальності: „Хай ліпше згине світ і ми з ним, а Росія нікому не віддасть ані клаптика силою загарбаної чужої землі!" Накидаючи нам усі смертні гріхи, Двінов необережно проговорився, виявляючи всю суть російської істоти, коли сказав у своїй статті, що ніяка суверенна Україна не зможе існувати без згоди московського народу. Двінов, як бачимо, базує свої міркування не на справедливості, не на природному праві, а на силі. Бо що таке оте Двинівське „без згоди", як не прозорий натяк на брутальну фізичну силу?

Двінов доводить нам, що на наших очах, мовляв, великі світові держави об'єднуються з малими державками, „жертвуючи для цього частину свого державного суверенітету", що вони не хочуть замикатись в ізоляції, що вони шукають „тісного союзу" з своїми сусідами, навіть із зовсім малими. Слушно, зовсім слушно. Все це роблять в інтересі майбутности людства великі світові держави, навіть приносячи в жертву частину свого суверенітету, а чому ж цього не хочуть робити росіяни, відмовляючись від того, що їм ніколи по праву не належало? Бож Київ є матір'ю городів руських — це правда, столицею старої держави Руси і народу руського (так називає себе ще до цього часу багато старих галичан), але ні в якому разі не російською, бо не тільки Росії, а й Москви тоді ще на світі не було.

Пан Двінов пише, що українці взагалі неможливі люди і російському чоловікові тяжко з ними договоритись, про яку саме Україну йде мова в майбутньому: гетьманську, фашистівську, бандерівську чи демократичну? Але яке це має врешті значення? — уїдливо запитує Двінов. Українцям потрібна „суверенна Україна", а решта — це, мовляв, їхня справа.

Ну, а як же собі уявляє Двінов? Щоб це було його справою? Тоді це було б подібне до того, коли б насильник мав притязання до своєї жертви вже після того, як суд винесе над ним вирок. Мав би повне право Двінов і всі присні з ним „істінноруссkіє" демократи, грізно кричати до нас: „Руки прочь!", якщо б ми намагались втручатися у майбутній устрій московської держави або у внутрішні справи московського народу. Тимчасом ми цих аспірацій ніколи не виявляли, а хочемо тільки, щоб панове Двінови не встрявали у справи наші. Це ж у 1918 р. прем'єр-міністер временного правительства „демократ" Керенський, приїхавши з Петрограду до Києва напередодні большевицького перевороту в товаристві міністрів Церетеллі й українського перевертня Терещенка гістерично кричав: „Рукі прочь!" на адресу Української Центральної Ради. Підкреслюємо: „демократ" Керенський.

Двінова дратують слова: суверенна Україна, які він уже бере в лапки. А яка ж Україна його не дратувала б? Його дратує те, що українець не добачає, як московський народ терпить під большевиками так само, як і українці. А чому ж не добачає Двінов того, що коли російський народ терпить від большевизму лише 30 років, то ми, українці, терпимо від московського гнету взагалі (большевицького, демократичного чи царського) вже 300 років! Чи тепер, на бажання російської „демократії", маємо по звільненні Росії від большевизму терпіти й далі?

Двінов хоче, щоб ми, українці, перестали вбачати в кожному росіянинові „спадкового ворога". Дуже радо це зробимо і просимо Двінова та інших російських демократів допомогти нам у цьому. А їхня допомога невелика: хай росіяни перестануть дивитись на нас оком „старшого брата", а почнуть з нами поводитись, як рівний із рівним; хай перестануть уже раз представляти Петлюру, як „потвору"; хай перестануть нарешті викривляти свою історію до таких чудасій, коли все від початку було „русскоє" і лише десь у 17-му віці несподівано („вдруг"), як фенікс із попелу, появився Хмельницький.

Неслушні також закиди Двінова про те, що ми не хочемо федерації. Ми її бажали б, але не всякої і не з кожним. Тим більше згори нав'язаної.

Ні, пане Двінов і присні з вами. Пригадайте ліпше собі слова вашого байкаря Крилова, які можуть вам стати надалі не один раз у пригоді: „Чєм кумушек считать трудіться, не лучше лі, кума, на сєбя оборотіться?"

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

Світозор Драгоманов

ЕВРОПЕЙСЬКА МОЛОДЬ СОЛІДАРИЗУЄТЬСЯ

Цю статтю С. де Мадаріяґи можна вважати як таку, що дала напрям всій кампанії европейської молоді. Цінними доповненнями до неї були статті, як „Молоді французи більше мріють про Европу, як думають про неї", „Европейська конституція могла б бути вироблена на протязі шости місяців", італійця М. Спінеллі, „З'єднатися, щоб кожний залишався самим собою", Г. Бруґманса, ректора Европейського Коледжа в Брюґе (Бельґія), „Діялектика Европи", Р. Арона, „Світлою, справедливою і сильною, такою буде Европа або не існуватиме", Андре Філіпа, француза, колишнього міністра, „Творити Европу, щоб створити мир" — такі заголовки основних передових статей „Молоді Европи", які можуть дати далеко не повну уяву про зміст і спрямування кампанії.

„Молодь Европи" дає багатий матеріял про господарство Европи, її культурні цінності, включаючи і цінності народів Сходу Европи, а також про те, як проходить кампанія, в яку включилася також молодь, що еміґрувала з-під Совєтів. На жаль, в „Молоді Европи" немає жодних ознак про те, що в кампанію включилася українська молодь. Польська, мадярська, балканська, прибалтійська, еспанська, включилися. Невже українська молодь на еміґрації після останньої війни не вважає, що Україна своєю культурою, споконвіку европейська? Чому наші молодечі організації, і ресорт культури і освіти В.О. УНРади не подбали про те, щоб засвідчити перед европейцями приналежність України до европейської культури і цивілізації? Невже тому, що в кампанії беруть участь організації федералістичної молоді різних країн?

Видатну участь в Кампанії взяв Европейський Центр Культури. Він виробив 24 пляни розмов-рефератів, в опрацюванні яких взяла участь комісія істориків, створена Центром. За браком місця наведемо лише деякі з тем: „Народження і піднесення Европи", „Криза Европи і потреба єдности", „Спільне походження европейців", „Західні вольності", „Націоналізм в Европі" (тут відзначено зникнення „першої" Київської Руси" під натиском Московського царства), „Перші реалізації понаднаціональної Европи", „Принципи федерації", „Европейська Армія", „Плян Шумана", „Противи сполученню Европи" (принципові: большевизм, доктринерський націоналізм, протиевропейський атлантизм; ідеологічні: релігійні і філософські, політичні і соціяльні, невтралізм; психологічні тощо).

Які ж наслідки кампанії?

Як подає спеціяльне число органу „Европейського Руху" — „Новини Европи", вони не аби які.

Так в склад 15 „національних комітетів" входять 343 організації молоді з більш, як 16 мільйонами членів. Зорганізовано до 1-го серпня 740 публічних маніфестацій, в яких брало участь коло 100,000 керівників, делеґатів і кадрів. Рефератів було коло 500 в 320 містах з участю 200 доповідачів. Крім того, так чи інакше були причетні до кампанії 450 професорів, політичних діячів, синдикальних діячів і письменників різних тенденцій.

Кампанія велася і через радіо: 11 станцій. Міжнародний Секретаріят Кампанії показав 700 виховних фільмів. Готується документальний фільм про Кампанію.

Щодо писаної інформації характеризують кампанію: три брошури в кількості 431 тисяч примірників. Бюлетень зв'язку — 710 тисяч примірників в 7 мовах, 76,000 афішів, 800 статей для преси. Про кампанію були відомости в 472 щоденниках, тижневиках і місячниках. 75 молодечих видань випустили спеціяльні числа.

Секретаріятом кампанії влаштовано 5 пересувних виставок, літні табори молоді, з яких слід відзначити табір в околицях Страсбурґу, а також табір в Швайцарії під назвою „Швайцарія запрошує".

В жовтні в Гаазі скликано „Асамблею европейської політичної молоді", на зразок Асамблеї Ради Европи. Це були вправи міжнародної парляментської праці для кадрів політичних організацій молоді.

Між 7 і 14 вересня у Фльоренції під авспіціями міського уряду, відбулося засідання Европейської Ради Молоді, яке підвело підсумки переведеної праці і намітило напрямні праці в майбутньому. Засідання відбулося в „залі двохсот" Палацу Сіньорії, розкішному своєю архітектурою.

Европейську Раду Молоді вітав голова міста п. Ля Пірра. Ректор Фльорентійського університету Бруно Борґі накреслив обов'язки молоді у вирішенні европейських проблем. Заслухано було привітальне послання М. Г. Парі, генерального секретаря Ради Европи, промови президента Виконавчого Комітету Ради Молоді і генерального секретаря Европейської Кампанії Молоді. Президент Вик. Комітету між іншим сказав: „Коли ви зможете сказати „моя велика площа Брюсселя, коли я могтиму сказати мій Палац Векіо — Европа буде створена". Перше засідання було закінчено промовою п. Бенвенуті, італійського державного секретаря, про об'єднання Европи.

Учасники засідання вибрали президію з 5-ти осіб: англійця, француза, італійця, німця і норвежця й утворили комісії для опрацювання різних питань: статутово-структуральну, реклямацій, студій і формації кадрів, акції в школах і університетах, інформації тощо.

На пленумах заслухано низку доповідей. М. Дрез в своїй доповіді дав синтезу різних проблем, які повстають перед Кампанією, і підкреслив конечну потребу виробити виховні програми, в основі яких були б покладені засади европейського виховання, бо „наші національні культури здавна вже таємничо сполучені свого роду підпільною европейською субстанцією", „культурна спілка Европи вимагає федерації, інтеґрації Европи: модерного континенту, вищого життєвого рівня, що дає безпеку і свободу. Отже тут іде не про минуле, а про майбутнє. Це є спільне завдання, яке нас єднає, а не спільне минуле . . ." „Адже не з любови до Платона, до Данте, до Гете ми будемо трудитись об'єднати Европу. Ми робитимемо останнє для того, щоб наші діти могли жити в ширшій батьківщині, щоб вони в ній могли жити в людський і европейський спосіб . . ." „Молодь вимагає свого місця в творенні історії, майбутнього розділу европейської історії".

Доповідь П. Спаака, яку зачитав за його відсутністю його секретар п. Раву, торкалася питань виховання молоді в зв'язку з утворенням „Спільноти вугілля і сталі" і викликала палку дискусію, в якій взяв участь колишній міністер Франції А. Філіп, нині генеральний делеґат „Европейського Руху". А. Філіп підкреслив тісний зв'язок політики з вихованням, особливо нині перед загрозою східняцького тоталітаризму.

Пленум Европейської Ради Молоді ухвалив пропозиції, вироблені комісіями, зокрема пропозицію продовжувати кампанію для поглиблення і поширення поняття европейської спільноти.

Так працює европейська молодь, що думає про майбутнє.

(Кінець)

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

О. Г.

ЧЕРВОНИЙ СКЕТЧ У СЛОВАЦЬКОМУ ВИКОНАННІ

(До восьмої річниці комуністичного путчу на Словаччині)

(26)

На будинку Окресного уряду розвівається червоний прапор зі свастикою, біля дверей — табличка військової комендантури і сторожа. На площі — багато словаків і наших біженців. Зустрічаю і знайомих та розповідаю їм про наше положення.

— Вам треба негайно діставатися сюди, — говорять знайомі. — Це відступають з Мадярщини останні військові німецькі частини. Большевиків щойно ось-ось не видно. Радьте собі, як можете, але часу не гайте, бо пропадете! . .

Заходжу також до комендантури, але без жадних успіхів.

— Ми сьогодні увечорі покидаємо Ревуцу, а на наше місце приходить нова комендатура. Зверніться до неї, — каже мені якийсь старшина, пакуючи до скриньок папери. — А взагалі мусите більше покладатися на свої сили, оскільки військо не може біженцями опікуватися . . .

Вертаюся фактично ні-з-чим.

Сонце вже майже хилилося на захід, а мені ще треба було зробити 17 кілометрів тяжкої гірської дороги. Отже, спішу . . .

Звернувши з шосе і пройшовши зо три кілометри під гору, раптом зупиняюся: коло дороги на горбочку лежить, розкидавши руки якийсь брудно вбраний мужчина. Спить? Чи мертвий? .

Вертатися нема куди. Обходити його стороною — дуже тяжко. Тому по хвилинній надумі йду просто. Коли я вже була від нього всього кілька кроків, „мертвий" рвучко схопився на ноги і, побачивши мене, щось забелькотів по-мадярськи.

— Нем ту ду мадяру, — калічу я.

Але „мертвий" говорить і говорить далі, озираючись довкола непритомними очима. Мене огарнув жах: зустрітися в лісі на безлюдді не то з божевільним, не то злочинцем — річ мало приємна. Приглядаюся ближче і починаю здогадуватись, що цей дивний стрічний — циган. Ще гірше! Що робити? . .

Але циган, кліпнувши кілька раз очима, починає ніби опритомнювати.

— Розправате по словенску? — питає мене.

— Так.

— А то ві сте утеченка?

— Утеченка.

— А где ідете?

— В Каменяни.

— В Каменяни?!! — дивуується циган. — На мою душу! Я также ідем в Каменяни! Але, — питає, озирнувшись довкола, — куди ж ви йдете? Та ви ж ідете в Ревуцу, а не в Каменяни! На мою душу! Ходім, я вам покажу дорогу! . .

Але я стою нерухомо: „Що за чортівня? — думаю собі. — Як я можу йти в Ревуцу? Адже йду добре! . ."

Циган, зауваживши мою нерішучість, раптом витягає документ ідентичности з фотографією і показує мені. В документі дійсно значиться, що він циган і уродженець Каменян. Та мене це мало переконує: ніби циган з Каменян не міг би мене десь в лісі вбити, так само, як другий циган? . . Тоді він витягає туго набитий грішми гаманець:

— Подивіться! Я не злодій, я маю багато грошей і вас не пограбую. Не бійтеся, ходім! Я, знаєте, був трохи „напітий" і заснув. На мою душу! Вкрав сьогодні на станції 100 мішків від вівса, і заміняв мадярам за пляшку „палєнкі" і випив . . . Та куди ж ви йдете?!! На мою душу! Ходіть, я знаю дорогу! . .

Прочумавшись, циган починає виглядати зовсім добродушний, і мій страх щезає.

— Дідько його знає, — думаю собі. — Може цей порядний злодій вівсяних міхів і справді краще від мене знає дорогу . . .

Циган говорить безупину: говорить про свої великі годовані свині, які він має тепер продати, про свою доньку, що є відомою скрипачкою і танцюристкою в якомусь будапештенському кабареті, про гроші, які він має і . . . раптом зупиняється.

— Да ґде ідем? — питає мене здивовано. — Да ідем на Ревуцу! На мою душу! Я ще, знаєте, трохи п'яний: міцна була „палєнка" — у-у-х!

Я в душі лаю свого „провідника" на чім світ стоїть і вертаю з ним ще раз. А він тріщить і тріщить, мов сорока, розмахує руками і час до часу регочеться так весело і голосно, що аж луна лящить. Через яких п'ять хвилин раптом каже:

— І ґде би сте зашлі? Зашлі би на Ревуцу! На мою душу! Добре, що мене зустріли, бо не потрапили б сьогодні в Каменяни. Ха-ха-ха! Ішли б, йшли б і прийшли б до Ревуци! Ха-ха-ха!

— То ти би зайшов на Ревуцу, а не я! — кажу злісно.

— Я?!! — аж присідає циган від здивовання. — Я би зайшов до Ревуци?!! — плеще себе долонями по стегнах і знову регочеться. — Я тут щодня ходжу! А ви йшли в Ревуцу! Де ж Каменяни? Каменяни — там, а Ревуца — там, — показує рукою.

Я вже не сперечаюся, вдоволена бодай тим, що на цей раз він правильно опреділив положення і Ревуци і Каменян.

Останки хмелю випаровували з голови мого супутника досить скоро, і він уже виглядав цілком нормально, хоч все ж таки час до часу сплескував руками, цмокав язиком і зчудовано питав:

— Да ґде би сте зашлі? Зашлі би на Ревуцу. На мою душу! . .

Йшов він скоро, і видно було, що дорогу знає до найменшої дрібниці. Я з захопленням дивилася, як він легко переставляв ноги по камінням, не роблячи жодного зайвого кроку. Тільки тепер, ідучи за цим провідником, я зрозуміла, скільки даремно стратила часу і сил, виминаючи місця, котрі на перший погляд видавалися непрохідними і переходячи непотрібно потік, коли його зовсім не треба було переходити.

Говірливий циган сходить врешті на „політику".

— А ви були в Ревуці? — питає.

— Була.

— І є там німці?

— Є.

— І постріляли жидів?

— Ні.

— Не постріляли? Шкода. Жидів треба всіх постріляти.

— Нащо ж жидів стріляти?

— А для чого вони? Жидів непотрібно.

— Маєш! — кажу. — Німці кажуть, що і циган непотрібно, і циган стріляють!

— О! — зойкає циган. — Собача їхня мать, тих німців! Що їм цигани завинили? . .

Він довго щось бурмоче і клене по-мадярськи, а потім питає знову:

— І що німці тепер роблять?

(Продовження буде).

Лев Яцкевич

ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ

(Закінчення)

Те все відробляв Леонардо, як панщину, леліючи в серці великий задум, відтворити як ще досі ніхто не відтворив трагізм останньої вечері. Той момент, коли Христос звертається до 12 апостолів та їх реакція на його докір „один з Вас сьогодні зрадить мене". Неждано скоїлася подія, що дала змогу провести його задум в діло, а саме Беатріче, жінка Сфорци померла, а разом з нею її одинак син.

З тієї нагоди, проголошено в цілім князівстві жалобу та перервано бенкети. Беатріче поховано в гробівці костела Санта Марія деля Грація, а Леонардо за згодою та благословенням Людвика Сфорци забрався до малювання задуманого образу в їдальні монастиря, цього ж костела.

Як довго Леонардо малював цей образ ніхто не знає. Відомо тільки те, що Леонардо переводив студії над кожним апостолом зокрема, аналізуючи їх правдоподібну поведінку, спосіб вислову та форму емоцій . Апостоли, міркував собі Леонардо — мусіли бути прості люди, такі самі які живуть поміж нами, та яких зустрічаємо на кожному кроці і тому він, коли сидів наприклад в ресторані, стежив уважно, як люди їдять, як вони вживають ложку та підносять брови, коли чомусь дивуються. І тому хоч Леонардо, міг присвятити малюванню „Останньої Вечері" ввесь свій час, поступи були дуже малі. Говорять — що він часом годинами блукав вулицями без цілі, а другим разом годинами молився. Одного дня він малював як скажений від рана до вечора без сніданку, обіду та вечері, другого дня він робив тільки кілька мазків пендзлем і виходив з монастиря.

Повільність роботи Леонардо найбільш нервувала ігумена монастиря Санта Марія деля Грація, який, як кажуть — втративши одного дня терпеливість, написав до князя Сфорци зі скаргою на Леонардо „який мовляв, вже рік, як не діткнув образу, хоч до його скінчення бракує тільки голови Юди: Сфорца прочитавши те, попав в злість, але не менше злий був Леонардо, який відповів князеві питанням, що монах знається на малярстві? Це правда, що я вже довгий час не був в монастирі, але це не значить, що я не працюю над образом. Я цілий час шукаю за моделем Юди, що дня я ходжу до Боргетто, де збирається найгірше шумовиння Міляну, але досі не трапив на відповідний тип, хоч говорячи між нами, ігумен був би знаменитий модель.

Коли Леонардо скінчив образ, він відразу став славний в цілій тодішній Европі.

В 1499 року Люї XII. окупує Мілян, скидає з князівства Людвика Сфорцу та проганяє з Міляну його любимця Леонардо да Вінчі.

Леонардо по кількарічнім побут у Фльоренції, де малює кілька своїх найкращих образів, як Мона Ліза, св. Анна, Леда та битва під Ангіяр, стає головним військовим інженером Цезара Борджії. На той час припадають його великі винаходи з военної ділянки як машинова гармата, шрапнель, танк, гидравлічна помпа, парашут, гелікоптер та кран до копання окопів.

Маючи 60-ку на карці, Леонардо да Вінчі переїзджає до Риму, маючи надію дістати замовлення при розмальованні катедри св. Петра, але малювання фресків доручено Рафаелеві, а сикстинську стелю Михайлові Ангелові, Леонардо залишено з квитком.

Огірчений на свою батьківщину, Леонардо да Вінчі йде на скитання до Франції, приймаючи посаду „першого маляря та інженера на дворі французького короля Франца І-го.

По 4-річнім побуті на чужині, який Леонардо присвятив науковим дослідам, він вмер і був похований на цвинтарі церкви св. Флорентина в Амбоа. В особі Леоардо да Вічі втратив світ одного з своїх найталантовіших синів.

Хай цей короткий спогад з нагоди 500-річчя його народин буде скромною китицею квітів від українців на зарослу і незідентифіковану могилу „великого скитальця".

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Конференція пам'яти професора Г. Г. Махова.

17 жовтня в Ню Йорку відбулась відкрита наукова конференція УВАН у ЗДА, присвячена пам'яти професора Грогорія Григоровича Махова, на якій проф. М. О. Ветухів виголосив доповідь на тему: „Професор Г. Махів, як учений і людина".

Проф. Ветухів коротко зупинився на житті проф. Махова, який народився в Києві в 1887 році, у Києві ж закінчив гімназію і університет, там-же розпочав свою наукову працю в 1912 році.

В часі української державности почали розвиватись усі галузі української науки, не тільки українознавчі дисципліни. Григирій Григорович на високу ступінь підніс українське ґрунтознавство, якого, властне, до Революції не існувало.

В 1924 році Григирій Григорович переїхав до Харкова. Він працюват тут в централі українських сільсько-господарських наук — в Сільсько-Господарському Науковому Комітеті при Наркомземі УРСР, який фактично керував майже всією науково-дослідчою роботою в галузі сільсько-господарських наук. Пізніше цей Комітет був перетворений на Українську Академію Сільсько-Господарчих Наук, де Григорій Григорович керував відділом ґрунтознавства.

Він був також членом Харківського Наукового Товариства при ВУАН, був професором Харківського Сільсько-Господарського Інституту — а це один з найбільших сільсько-господарських інститутів у СРСР. То був період надій і мрій, коли українські вчені щиро працювали над різними проблемами української науки.

З наукових досягнень проф. Махова треба відзначити його роботи в галузі вивчення походження ґрунтів, вивчення проблеми засолення ґрунтів, ерозії ґрунтів, а особливо — праці в ділянці клясифікації і детального обстеження ґрунтів України. Мапа ґрунтів України, що її склав Григорій Григорович, в останній редакції включає ґрунти всіх земель України.

Свою роботу в галузі ґрунтознавства проф. Махів пов'язував з проблемами агротехніки і тут багато зробив у вивченні запровадження нових культур, в зв'язку з особливостями ґрунтів і природи України. Він також працював над методами обробки ґрунтів, зокрема солонцюватих і попільнякових, що має велике значення в агротехнічній практиці на Україні.

Проф. Махів до останнього часу багато працював над клясифікацією ґрунтів і картою ґрунтів, остання редакція якої є тепер в розпорядженні УВАН у ЗДА.

Проф. Махів був надзвичайно енергійний і працездатний — визнавався не тільки як дослідник, керівник і організатор наукової праці, але і як педагог. Тисячі українських студентів користалися великим підручником з ґрунтознавства професора Махова, багато наукових робітників працювало під його керівництвом.

Махів надрукував статтю з картою ґрунтів України в Анналах УВАН у ЗДА, ч. 1.1951 р. Ця робота дістала високу оцінку американських учених. Діставши від Ресерч Проґрам матеріяльну підтримку, він працював у Вашінґтоні, а згодом у Каліфорнії. Професор Махів був ініціятором створення Інституту для вивчення географічних проблем України. До останнього дня працював з невгасимою енерґією, саме напередодні його смерти Управа УВАН у ЗДА дістала від нього лист, повний ділових проєктів.

Доповідь доц. П. Бірка: „Професор Г. Г. Махів — учений ґрунтознавець"

На початку своєї доповіді доц. Бірко поділився своїми спогадами про проф. Махова, з яким він постійно зустрічався у Детройті, де покійного настигла смерть 22 серпня ц. р. коли він вийшов у садок, щоб замести листя.

Далі доповідач перейшов до короткого огляду історії ґрунтознавства на Україні. В Росії ґрунтознавства почало розвиватися в 80-х роках минулого століття, під проводом піонера російського ґрунтознавства — Докучаєва. Перше повне обстеження ґрунтів на території Російської Імперії було проведено на Полтавщині, очевидно тому, що на Україні сільське господарство було поставлене найкраще. До 1915 року на Україну були лише окремі, спорадичні дослідження ґрунтів. В 1912 році Г. Г. Махів, разом із Фроловим, почав польове обстеження ґрунтів у Київській губернії, на доручення губерніяльного земства. Це була піонерська робота — треба було розробляти методику дослідів. Фролов еміґрував після Революції і всі матеріяли, зібрані про ґрунти Київщини, розробляв сам Махів, який фактично став фундатором українського ґрунтознавства.

Також був Махів і піонером агрономічних досліджень. Він запровадив систему польових дослідів з угноєнням, вивчаючи застосування різних типів угноєнь на різних ґрунтах.

В 1924 році проф. Махів переїхав до тодішньої столиці України — Харкова, щоб очолити науково-дослідчу роботу в галузі ґрунтознавства на Україні. З ініціятиви проф. О. Янати він взявся за складання карти ґрунтів України, яка дістала високу оцінку не тільки на Україні, але й серед учених-ґрунтознавців по всьому СРСР.

В 1927 році проф. Махів дав нову клясифікацію ґрунтів України і нову карту, яка пізніше була повністю перенесена на карту ґрунтів СРСР, складену Докучаєвським Інститутом Ґрунтознавсва.

Проф. Махів відіграв велику ролю у вивченні четвертинних покладів України, працюючи разом з відомим геологом — проф. В. Крокосом. Він вперше в СРСР застосував методику глибоких шуфрів, з яких виймав моноліти ґрунту.

Доц. Бірко детально зупинився на працях проф. Махова по закріпленню пісків в Олешках на нижній течії Дніпра і на працях у вивченні впливу зрошення на солонцюваті ґрунти і в дослідженні опадів — цього важливого геомарвологічного елементу українського степу. Зараз праці проф. Махова використовують при будівництві Каховки, хоч, звичайно, не називають його імени.

Далі доповідач перейшов до опису важливої ділянки праці проф. Махова коло інвентаризації ґрунтів України. Фактично він керував усією дослідчою працею у вивчені ґрунтів на Україні і усталенні агротехнічних методів, залежно від ґрунту.

Проф. Махів також цікавився ширшими проблемами географії України, зокрема природньою районізацією України. Він був автором теорії, що на Україні ліс наступає на степ.

В кінці доповіді доц. Бірко підсумував наслідки наукової діяльности проф. Махова, особливо відзначивши його дослідження зрошування на солонцюваті ґрунти, його винахід двохярусного плугу, його карти ґрунтів і нову клясифікацію ґрунтів. Доповідач нагадав, що перед війною проф. Махів дав нову клясифікацію ґрунтів і склав нову, детальну карту ґрунтів України, яка досі ще не видана, хоч становить велику цінність.

Проф. В. Городецький: „Агротехнічне значення праць проф. Г. Махова"

Доповідач почав із твердження, що роботи проф. Г.Г. Махова відкрили новий етап у ґрунтознавстві і в агрономічній науці. Далі він дав коротенький історичний огляд вивчення врожайности на Україні.

Проф. Городецький нагадав, що ґрунт України дуже родючий, але, порівнюючи до країн Західної Европи, Україна давала невеликі врожаї. Після Революції українська наука взялась за досліди в цій справі, вся Україна вкрилась мережею сільсько-господарських науково-дослідчих установ і професор Махів став одним з провідників їх дослідчої праці.

В своїй енциклопедичній праці „Природнє та агрокультурне районування України" Махів розбив Україну на 48 районів чи провінцій.

Проф. В. Городецький підкреслив, що в одній доповіді не можна не тільки описати, але й перерахувати всіх праць проф. Махова, всіх його проєктів. Дуже цікавими і оригінальними є праці проф. Махова в степовій зоні України. В 1926 році він обстежував піски в пониззі Дніпра і запропонував методи засіву пісків травами. Він плянував перетворити сухий степ на лісостеп. В 1927 році проф. Махів проводив районування культури бавовни. Був також новатором у запровадженні культури рижу на Україні.

В усіх галузах сільського господарства України, в усіх ділянках ґрунтознавства і агротехніки позначився вплив проф. Махова, діяльного, ініціятивного і працьовитого ученого крупного маштабу. Проф. Махів, як ніхто інший знав сільське господарство України і її природні дані, що дозволяють застосувати дійсно високу агротехніку.

Закриття конференції

На заключення конференції була прочитана телеграма від Ресерч Проґрам он ЮССР з висловом співчуття УВАН, що втратила свого чільного члена.

Л. Д.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шікаґо, Ілл.

Виступ Роми Прийми.

Укр. громадськість м. Шікаґо з притаєною радістю, приняла вістку про танковий виступ Роми Прийми спільно з рецитаціями п. Ліди Крушельницької при акомпаніяменті п. І. Приймової.

Ліґа Українців Америк. Походження, як чолове представництво усіх місцевих товариств, доложило усіх можливих зусиль, щоб належно приготовити цей виступ.

Це ж уперше мало запізнатися наше громадянство із ім'ям славної танцюристки, що досі скрізь перед своїми як і чужими вспіла підбити собі серця.

Рома Прийма це чарівна, зовсім молода чорнявка, із приємним фотоґенічним обличчям, незвичайно суґестивними, по українськи карими, вогнистими очима, в яких тепло милої людини і безпосередність всесторонньо цікавої жінки притягає увагу. Вона струнка і висока, втілення пропорції і краси.

Виступів відбулося два. В програму входила ціла пленяда точок, що своєю різноманітністю зовсім добре виповнювали вечір.

Не заторкуючи ближче програми, бо ж на це потрібно б осібної фахової рецензії, ствержуємо, що найбільш вдалим був саме танок „Sacree Dance". Вже сама ритміка, елеґія рухів, — переносила нас у транс орієнтальної маґії, в добу, де це шейкам і султанам невільничі танечниці снували настрій і погоду духа, або це таночні жрекині у сиву давнину танком, екстатичними рухами полонювали, викликуючи добрих духів, передаючи суґестію віри, збірної волі.

Нам, сучасникам грізної доби атомів, треба зрозуміти тайну містичного танку, як і танку взагалі, бо ж це від давен давна людина культивувала танок як транс, як візію, як засіб утвердження віри, психічної підготови.

Подібно настроєвим був теж танок німфи. Креація чарівниці демонічна, лиш кінцеві пурцлі ґротескові і послаблюють лінію грози, страху. Мусорґського „Підчас пиру" бравурне і безпосередньо свобідне, але хоч воно і мало б бути гоголівським, так чуже і радше буде козаково-волго-донським, чи запозичене в котрогось з підкавказьких народів, ніж стилево укрінське. В тому танку багато елементів народньо - фолкльорного, як і балетно,показного. До того ж композиція строю (п. Бутович) помимо вишивки і сап'янців, відмовляє тому танку укр. оригінальности. Вирізняється теж танок „жах війни" своїм трагізмом і „вуличний танок" легкістю метелика.

Закінченням був танок „Верховина", знаменитий почерез пов'язання в моменті, коли це рецитаторка, рецитуючи „Мрії" Федьковича, лучиться руками з танцюристкою і та витанцьовує в серцях глядачів красу і безжурність Рідної Землі далеких верховинських полонин.

Заторкуючи рецитації, треба підмітити блискучу форму, дикцію і патос п. Лідії Крушельницької. В неї живе слово це засіб-зброя чіткої передачі.

Розуміється, що найбільш вдалим треба б признати монолоґ І. Керницького, що надав вечорові більш живучости і зблизив рецитаторку дуже з публікою.

Усі рецитації, чи це Хамзін Л. Українки, чи вибрані твори Олеся, чи характеристичне „На перехресті доріг" Варрави, крім Шевченка „Гоп, гоп гопака", були зовсім добрі. Це уперше у Шевченка деклямація, яка помимо намагання передати увесь оптимізм, життєрадісність, полишає відємне враження. Помимо браку акустики і світляних ефектів, які для виступаючих означають пів успіху, грою, танком, добірними строями і живим словом захопили пані серця присутніх.

Значення тих двох виступів в тому, що потрапили вони нашу громадськість збудити, зблизити до брам правдивого мистецтва. Рома Прийма всестороння, з бравурною легкістю дає собі раду з легким і клясичним танком. В клясичному танку, на нашу скромну думку, перевага ніг над партією рук , яким потрібно більш композиційної мякости, лірики. В пірустах і кастаґнетах вона бездоганна. Її плюс це таки елеґійний танок. Віримо, що вона має велику будучність перед собою. Лиш праця і добра критика їй в тому поможуть. Як зачуваємо, Рома Прийма студіює саме муринські екстатичні танки. Як цілість дреба уважати оті два виступи дуже успішні.

ювер.

ВІДГУКИ ДНЯ

ЛИЦАР І ЛЮДИНА

(Лист до бл. п. Д-ра Володимира Свидерського)

Свідер! Друже незабутній! Чи чуєш ти мене зі свойого гробу? Прикрила Тебе груба верства американської землі, але Ти чуєш, напевно чуєш ...

Отже слухай! Я хочу Тебе хвалити. Вибач мені! ..

За вікном шелеснув вітер. Чи це вітер, чи це Твій шепіт: „Не треба!"

Ні, Свідер, треба. Нехай хоч що десятий, що сотий наслідує Тебе! ..

Не любив Ти похвал, а коли хтось хвалив Тебе — Ти відмахувався від хвальби як від оси.

— Ви були знаменитий вояк! — казав хтось.

— Хто, я?! Я так само боявся як кожний інший.

Або:

— Ти направду добрий лікар, відразу пізнав, що мені хибує.

— Іди! От, скінчив медицину і тільки ...

Або:

— Докторе, ви чудово знаєте ботаніку!

— Знаю небагато, але дуже люблю її.

Тепер уже свобідно можна сказати і одно, і друге, і третє, і ще багато-багато більше, бо Ти, Друже, не можеш уже заперечити. Твоя рука вже не махнє маловажно.

А, як Ти вітрові накажеш шуміти „не треба", то я поставлю свідків на Твою лицарську славу: Маківку, Болехів і Твоїх товаришів зброї, а на Твоє знання усіх, кому Ти поміг.

Хто повів чоту на баґнети, коли важилася битва за Маківку і перший вдерся в російські окопи!?

Хіба не Ти?!

Хто під Болеховом відбивав запеклі наступи москалів, аж цівка Твойого кріса пекла Тебе в руку!?

Хіба не Ти?!

Хто втік з російського полону, переплив уплав Волгу, берегом Каспія дістався до Персії, командував племенем курдів проти москалів, а потім вернувся через Константинопіль назад до УСС!?

Хіба не Ти?! .

А пам'ятаєш наш відступ у 1919 р.?! . Це було десь коло Долини. Ми їхали обидва позаду останньої сотні УСС. Минали якийсь міст, а Ти кажеш: „Тримай коні, а я буду боронити моста!" Підійшли поляки, дістали вогонь, заляглu, почалася стрільба — і ще півгодини міст був український.

А Чортків? А Бережани? ..

Ти тоді тяжко нарікав: „Ох, тільки ранених, тільки ранених, ані хвилинки часу"!

Хтось думав би — виспатися, відпочати ... ні! Ти хотів піти з крісом до окопів! ..

А на Східній Україні! Як горнулись до Тебе люди по селах ... „Пане лікарю поможіть!" І Ти йшов і вдень, і вночі, і в дощ, і в сніг. Вони, Свідер, відчували не тільки Твоє знання, але й Твоє серце ...

А потім у Твоїм рідні Білім Камені ...

Був я саме тоді в Тебе. Приходить селянка, у грудях — каже — коле. Оглянув Ти її, записав лікарство, а вона вив'язує з хустини три яйця ... „Пане докторе, чи то вже буде і на медицину?" „Я вам ще додам золотого і купіть за все медицину! .."

Не шуми, Друже, вітром за моїм вікном, бо це все треба сказати.

І ще одно ...

Я був у Тебе на тиждень перед Твоєю смертю. Твоє викривлене від болю лице — випогодилось, Твої затиснені уста — всміхалися, а Твої очі дивилися на мене як на спомин. Добре і тяжко було нам обом. Але ми говорили так, ніби не падала тінь коси на стіну.

А потім, як ми з другим Твоїм побратимом відходили, Ти казав Себе обернути і провадив нас до дверей Своїми очима, як двома променями заходячого сонця.

Ти знав і ми знали, що це востаннє на землі ...

А там, на другому світі, напевно вийшли напроти Тебе: і Головний Отаман, і генерали, і Твої побратими, і все військове браття. І прийняли Тебе гідно, Тебе лицаря і людину.

Не відказуйся, Свідер, від їх похвали — Ти чесно заслужив Собі на неї! ..

Галактіон Чіпка

ПОДЯКА

Цим складаємо прилюдну подяку Високоповажаному п. **Інж. Др. Церкевичеві** за сумлінне переведення курсу тех. креслення в Пассаїку. — Одночасно вітаємо ново-засновані заочні курси тех. креслення і математики та бажаємо якнайліпших успіхів в початім ділі.

З глибокою пошаною.

Учасники курсу тех. креслення в Пассаїку.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В АНГЛІЇ

ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНСЬКУ ВИШИВКУ ДЛЯ АНГЛІЙЦІВ В ЛОНДОНІ

У вівторок, дня 14 жовтня ц.р., у Централі Т-ва „Ембройдері Гілд" в Лондоні, яке об'єднує англійських жінок, що практично інтересуються вишивкою, якого членкинями є жінки високих англійських суспільних кіл, п-ні І. Вітошинська з Бардфорду дала доповідь про українську вишивку. Доповідь була ілюстрована експонатами різних родів української вишивки, які п. Вітошинська привезла з собою на доповідь. Всі ці експонати творили малу виставку. Коротенька інформація про Україну, демонстрація на карті її границь, розміщення найбільш характеристичних своїми взорами вишивок згл. способів їх вишивання, різні техніки вишивання і на все це на місці готовий експонат, який ілюстрував сказане — само вже робило на слухачок (біля 50) помітне враження. Воно зросло ще більше, коли в доповненні до всього сказаного, доповідачка підкреслила, що українська вишивка, це не тільки річ технічно по мистецьки викінчена, але що в ній є глибока символіка, що скривається в знаках, взорах та помислі вишиття взору. Та символіка датується ще з передхристиянських часів в Україні. Майже півтора годинної доповіді авдиторія слухала з неслабнучою увагою. Після доповіді були численні запити.

Члени Управи „Ембройдері Гілд", дякуючи п-ні Вітошинській за незвичайно цікаву доповідь і, нав'язуючи до її вислову, що сьогодні українська вишивка в Україні проскрибована, побажали їй і всім українцям, щоб прийшов той час, коли вони зможуть свою вишивку знов занести у свій рідний край, та плекати її так, як це могли робити перед тим.

В КАНАДІ

МЕМОРІЯЛ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ (КУК) ПРЕМ. Л. СЕН ЛОРАНОВІ

В поворотній дорозі до Отави із західніх провінцій завітав до Вінніпеґу прем'єр Сен Лоран. Дня 10 ц. м. відбулася з ним коротка розмова президента КУК о. прал. д-ра В. Кушніра. При цій нагоді передано прем'єрові від КУК відповідний меморіял. У тому меморіялі обговорено працю і завдання КУК, а зокрема взаємини між урядом Канади і КУК, від часу його існування у 1940 р. Підкреслений в меморіялі добродійний характер КУК, як установи, спертої виключно на фінансових засобах українського населення в Канаді. В дальшому, в меморіялі, говориться про дві основні цілі, для яких існує Комітет, а саме: скріплення життя українців Канади у всіх його конструктивних виявах для всесторонного розвитку Канади й допомога — моральна й матеріяльна — українському народові на його етнографічних землях до відбудови української суверенної соборної держави. При тому в меморіялі висказані великі надії українців Канади на майбутню близьку співпрацю вільної Канади з вільною Україною. Це вимагає передусім відповідної психологічної і політичної підготовки для української проблеми—в широкому аспекту — в цілому канадійському суспільстві. — До уряду Канади висловлено (в меморіялі) побажання, щоб у практичній політиці, виступаючи в обороні волі для поневолених народів, уряд Канади при кожній відповідній нагоді підкреслював назву України, а коли прийде до того слушний час, виступив у цій справі зі своєю спеціяльною енунціяцією... Свою розмову з през. Комітету Українців Канади закінчив словами: „Хай українці працюють там в Україні, а ми тут у Канаді і з цього вийде наша перемога".

ГОЛОВНА КОМАНДАНТКА ПЛАСТУНОК У ВІННІПЕҐУ

Головна командантка пластунок сен. Ц. Паліїв, повертаючись із подорожі по зах. Канаді, задержалась на 3 тижні у Вінніпеґу. Тут була вона гостем на зайняттях усіх роїв і гуртків жін. Коша. Для провідників і пл. виховників, сен. Ц. Паліїв перевела інструкторський курс, що допоможе їм у їх праці над вихованням молодих ідейних і активних українських громадян.

УКРАЇНСЬКА РОДИНА УЧИТЕЛІВ

У місцевості Мелеб, Манітоба, живе цікава українська родина, а саме п-во Дорощуки, які всі, цілою родиною, працюють як учителі. А саме: п. Дорощук учителює вже 25 років менш-більш стільки років учителювала також і його дружина. Останньо вони обоє учителюють уже поверх 10 років у Мелеб. Також їх найстарший син Євген учителює тепер у вищій школі в Балморал, донька Мирна учителює в Евшерн, Ман., а молодший син Глиндон учителює у Норт Фелсендорф, 7 миль від Мелеб. Таких родин, де, крім батьків, ще й усі діти присвятились учительському званню, справді небагато.

КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ВСІХ

При кінці жовтня ц. р. розпочалися додаткові курси української мови в Манітобському університеті для всіх охочих слухати такі курси. Курси ці відбуваються вечорами і їх ведуть ті самі сили, що й курси для студентів університету. Оплата за курс становить 6 дол. Курс буде тривати до кінця лютого 1953 р.

РАДІОПЕРЕСИЛАННЯ Б. ВОЯКІВ УПА У ВІННІПЕҐУ

Колишні вояки УПА у Вінніпеґу розпочали свої радіопересилання з радіостанції СКУ-580, які повторюються кожної неділі від год. 1.35 до 2-гої поп. під наг. „Голос українського повстанця".

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

ЗА 1952 РІК ВПЛАТИЛИ:

Листа ч. 10. (По день 28. жовтня 1952).

КАЛІФОРНІЯ:
Лос Анджелес: Іґнат Шумний $10.
Норт Секременто: Віктор Коваленко $10.
Сен Бруно: Володимир Вдович $10.

КОЛОРАДО:
Денвер: Володимир Олейко $25.

КОННЕКТИКЕТ:
Евон: Г. Пастушенко $10.
Гартфорд: По $10: Франк Андрусів, Василь Грунтовський, Осип Гладун, Микола Гасишин, Володимир Іванців, Михайло Іванів, Олекса Якимів, Петро Єднорович, Павло Колінський, Лев Коваль, Олекса Коваль, Богдан Козак, Іванна Козак, Гнат Красій, Семен Кравець, Теодор Кукіль, Петро Кущаківський, Іван Локоть, Микола Мединський, Евгенія Мельник, Ірена Мельник, Іван Мізерний, Михайло Мороз, Михайло Музичка, Михайло Петрицький, Олександер Пришляк, Стефан Рогатинський, Яким Романів, Володимир Романів, Гавриїл Шеремета, Іван Табель, Володимир Винярський, Василь Жизномирський, Іван Заставний; по $5: Микола Бузяк, Іван Кащинець, Петро Ковальський, Андрій Струк.
Ню Бритен: По $10: Антін Хлібович, Григорій Марич, Т-во Мекелити (а не Г. Богатчук, як було оголошено), жіночий Кружок, Григорій Зень.

ДЕЛЕВЕР:
Вилмингтон: М. Лісовик $5.

ДИСТРИКТ КОЛОМБІЯ:
Вашингтон: По $10: Д-р Зенон Юрчинський, Федір Сурмай; на бідних Ф. Сурмай $2.

ІЛЛИНОЙ:
Шікаґо: По $10: Микола Баланчук, Іван Цебрій, Панас Когригивенко, Роман Костів, Стефанія Костів, Ярослав Кухар, Микола Ляшенко, Роман Петрощук, Петро Ткачук, Иосиф Сабат, Иосиф Смаль, Дамян Шкірпан, д-р Григорій Щербанюк, Василь Ванджура.
Колинсвил: І. Юрків $2.
Гарвей: Д-р Олег Дорожинський $25.
Медізон: Михайло Добрянський $10.
Пеорія: Павло Якімов $10.

АЙОВА:
Дібюк: Богдан Заплітний $10.

ІНДІЯНА:
Іст Шікаґо: Дмитро Воляник $5

КЕНТОКІ:
Меджистик: Франко Ватраль $5.

ЛУІЗІЯНА:
Мендвил: Стефан Кійло $10.

МЕРИЛЕНД:
Балтимор: По $10: Олександер Дуда, Никола Яремко, Олена Пісецька, Данило Пісецький, Яків Семків, Іван Смоляк, Анна Шулька; Михайло Хоміцак $5.
Елктон: Иосиф Скозипіц $10.

МАССАЧЮЗЕТ:
Бостон: По $10: Володимир Ганчак, Василь Музика.

МИШИҐЕН:
Дітройт: По $10: Петро Фіцай, Володимир Галас, Дмитро Гевко, Стефан Гринчук, Павло Павлик, Осип Сливинський, Микола Воскрес.
Ґренд Рапідс: Теодозій Саєвич $13.
Монров: Софрон Федорчак $10.

МІННЕСОТА:
Міннеаполіс: Н. Пригар $25; по $10: Александер Бойко, Микита Муха.
Сейнт Пол: По $10: Антін Павлось, Алекс. Пачковський; по $5: Петро Байбак, Ілля Стефанишин.

МІЗУРІ:
Кензас Сіті: Ілько Трищук $10.
Ст. Луї: Д-р Зенон Храпливий $10.

НЮ ГЕМПШИР:
Менчестер: Афтан Беднарчик $10.

НЮ ДЖЕРЗІ:
Атко: Макс Гармаш $10.
Байони: По $10: Л. Бачинський, Ник. Шишка.
Картерет: Петро Брикайло $10.
Клифтон: По $10: Григор Берпацький, Теодор Ковалик, Зеновій Максимів, Роман Метельський.
Гайленд Парк: Ярослав Ощудляк $10.
Гіллсайд: Степан Савчин $10.
Ірвингтон: По $10: Роман Філінський, Євген Кахникевич;
Джерзі Сіті: Микола Дзядів $25; по $10: Андрій Бук, Корнель Колодій, М. Квасниця, Пелагія Міссіріс-Дзядів, Євген Парницький, інж. Михайло Тарапацький.
Линден: Сем Криховецький $5.
Милвилл: По $10: Стефанія Ірмолович, Володимир Романків.
Ню Брунсвик: Юліян Тарнавський $10; Станислава Тарнавська $5.
Нюарк: Михайло Хайчук $20 (1951 і 1952). По $10: Лев Вемко, Володимир Чайківський, Іван Дідоха, Борис Глухан, д-р Володимир Комаринський, Іван Пушкар, Василь Сак, Зенон Стефанів, Михайло Сушко, Теодор Задільський, Михайло Задорецький; Константин Боднарук $5.50; Марія Панчук $5.
Пассейк: По $10: о. Микола Притуляк, Іван Пукаляк, Іван Романюк, Прокіп Самусь, Т-во ОДУМ (М. Хоролець).
Петерсон: По $10: Михайло Федчишин, Іляріон Шайдевич; Андрій Сухомлин $5.
Ріджвуд: Параска Гупало $10.
Трентон: По $10: Дмитро Кузик, Н. Максименко; П. Мосьпак $4.
Вест Орендж: По $10: д-р Микола Хиляк, д-р Роман Граб.

(Закінчення буде).

КАТЕРИНА ВІЗНИЧАК, членкиня Тов. У. Н. Союзу, відділу 292 в Дітройті, Міш., померла 6. листопада 1952 р., у 59 році життя. Покійна походила зі села Кінське, пов. Березів, Зах. Україна. Покійна була тихої вдачі, щира і милосердна, ніколи не відмовила, тільки щиро жертвувала на різні цілі. Полишила в смутку мужа Володимира, дочку Анну, зятя Николу Кінащука, двох синів — Михайла і Івана, дві невістки — Павліну і Вільму та п'ять внуків. Усі вони є членами Союзу. У похороні, що відбувся в понеділок, 10. листопада до укр. гр.-кат. церкви при Кліпер, взяла участь уся Родина, що поприїздила з Пітсбурщини і Ню Йоркського стейту та члени Відділу і багато народу. Тлінні останки зложено на Holy Sepulchre Cemetery. — В. Її П.

П. Кізел, секр.

У НЕДІЛЮ, 23 ЛИСТОПАДА 1952
після Служби Божої в Українській Православній Церкві св. Володимира при 14. вул. в Нью Йорку
—: буде відслужена: —
ПАНАХИДА
за душі 359 героїв-мучеників, що полягли під Базаром, як також за душу сл. п.
Сергія ЧОРНОГО,
полковника Української Армії, учасника 2-го Зимового Походу, Лицаря Ордену Залізного Хреста та Хреста Симона Петлюри, що помер 8 жовтня 1952 у Реґенсбурзі, Німеччина.
Всіх Членів нашого Відділу, Побратимів Зброї та все Українське Громадянство запрошуємо до участи в цій Панахиді.
Управа ОбВУА — Відділ в Нью Йорку.

ТАРЗАН, ч. 2954. Таємнича пригода.

Швидко патруля проходить, О'Рорке віддихає з полегшою. „На хвилину я думав, що вони могли були вислідити нас".

„Ми мусимо бути близько застави", розраховував Люкаг. „Якби ми мали одного з тих слонів...", він уриває і всміхається, поринувши в роздум.

„Як я думав", шептав Люкаг. „Це застава. Ввечорі, коли вони сплять, ми перелізмо паркан і попробуємо (роздобути) одного і з їхніх слонів!"